

قومیت، پدیده‌های آکسیمورون در برنامه درسی صریح مدارس متوسطه ایران

علیرضا عراقیه*

کوروش فتحی واجارگاه**

احمد علی فروغی ابری***

نعمت الله فاضلی****

چکیده

در این پژوهش جایگاه قومیت در برنامه‌های درسی صریح دوره متوسطه در نظام آموزش و پرورش ایران در رشته ادبیات و علوم انسانی مورد بررسی قرار گرفته است. پیش فرض عناصر برنامه درسی صریح از دیدگاه اکر' اخذ و از روش پژوهش تحلیل محتوای کیفی استفاده شده است. در تحلیل محتوای کیفی از مدل ترتیبی فیلیپ میرینگ استفاده شده و واحد تحلیل محتوا؛ اهداف، محتوا، تصاویر و فعالیت‌های کتاب‌های درسی بوده است. جامعه مورد پژوهش تعداد ۸ جلد کتاب در قالب بیش از ۱۴۷۶ صفحه از کتاب‌های مطالعات اجتماعی، تاریخ، جامعه‌شناسی و علوم اجتماعی دوره متوسطه و پیش‌دانشگاهی بوده است. در این تحقیق از روش نمونه‌گیری هدفمند استفاده شده و یافته‌های پژوهش بیانگر جایگاهی مبتنی بر عدم تمایل به طرح مسائل اقوام، تأکید ضمنی بر تعارضات قومیت‌ها و مغفول بودن قومیت و مقوله‌های قومی در کتاب‌های درسی می‌باشد. همچنین بر اساس یافته‌های پژوهش جایگاه قومیت در کتاب‌های درسی، جایگاهی آکسیمورون بوده و این بی‌وضعیتی نسبت به جایگاه قومیت، معلمان و دانش‌آموزان را در این زمینه با انبوهی از اطلاعات متناقض و چالش‌برانگیز مواجه نموده است.

کلید واژه‌ها: قومیت، برنامه درسی صریح، دوره متوسطه، آکسیمورون

تاریخ دریافت مقاله: ۸۹/۱۱/۳۱ تاریخ شروع بررسی: ۹۰/۲/۳ تاریخ پذیرش مقاله: ۹۰/۱۰/۳

* دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اسلامشهر، گروه مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی، araghieh@iiu.ac.ir

** استاد دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه شهید بهشتی

*** دانشگاه آزاد اسلامی، واحد خوراسگان، گروه علوم تربیتی

**** استادیار دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه علامه طباطبائی